

Dél-alföldi Regionális Államigazgatási Hivatal

HIVATALI TÁJÉKOZTATÓ

IV. évfolyam – 2010. évi 2. szám

Tartalom

Bevezető	2
Felügyeleti és Igazgatási Monitoring Főosztály tájékoztatói	3
Tájékoztató a határidős feladatokról	3
A jogszabályszerkesztésről szóló 61/2009. (XII. 14.) IRM rendelet egyes rendelkezéseiről (1. rész)	7
A növények ültetési, telepítési szabályainak meghatározása helyi rendeletben (ültetési, telepítési távolság)	10
Hatósági Főosztály tájékoztatói	14
Vélemény a hatósági eljárásokban történő egyezségkötésről	14
Igazolhatja-e a jegyző élettársi kapcsolat fennállását?	15
A Ket. 42. § (5) bekezdésében szabályozott kizárási ok értelmezése az építéshatósági eljárásokban	17
Koordinációs és Szervezési Főosztály tájékoztatói	19
Változott a versenyvizsga mentességre vonatkozó szabályozás	19
Szociális és Gyámhivatal tájékoztatói	20
Tájékoztató a Díjtörvény 2010. január 1-jétől hatályos városi gyámhivatalokat érintő rendelkezéseinek gyakorlati alkalmazási kérdéseiről	20
Tájékoztató a súlyos mozgáskorlátozott személyek közlekedési kedvezményeit érintő jogszabályváltozásról	23
Információk elérhetőségekről, változásokról	25
Jegyzői változások Csongrád megyében (2010. január-február)	25

Bevezető

Tisztelt Jegyző Asszony!

Tisztelt Jegyző Úr!

Bízom benne, hogy Hivatalunk Tájékoztatójának korábbi számaiban megjelent szakmai anyagok hasznos segítséget nyújtottak munkája során.

A Tájékoztató jelen számában továbbra is aktuális témákat, jogszabályváltozásokat emeltünk ki, illetve fel kívánjuk hívni a figyelmet az aktuális feladatokra, határidőkre.

Segítséget kívánunk nyújtani munkájukhoz olyan táblázatokkal, melyek a 2010. évi határidős feladatokat veszik sorra a helyi önkormányzati, helyi kisebbségi önkormányzati, többcélú kistérségi társulási és területfejlesztési tanácsi működés során.

Több részes szakmai tájékoztatót készítettünk a 2010. március 1-jén hatályba lépő jogszabályszerkesztésről szóló IRM rendeletben foglalt kodifikációs rendelkezések bemutatásáról, melyek közül az 1. részt olvashatják jelen Tájékoztatóban.

Tájékoztató anyagot teszünk közzé a növények ültetési, telepítési szabályainak meghatározásával kapcsolatos helyi jogalkotási lehetőségek ismertetésével, mely remélhetőleg hasznos segítséget tud nyújtani a növények telepítése miatt kialakuló szomszédviták megelőzése és kezelése során.

Segítséget kívánunk nyújtani a hatósági jogalkalmazó tevékenységhez a Ket. egyezsége vonatkozó szabályaira vonatkozó tapasztalataink ismertetésével.

Gyakorlati problémaként jelentkezett az ügyfelek által a jegyzők megkeresése az élettársi kapcsolat fennállását igazoló hatósági bizonyítvány kiállítására iránt, mellyel kapcsolatban bemutatjuk a hatásköri szabályozásnak megfelelő joggyakorlatot.

Ismertetjük az építéshatósági eljárásokban gyakran felmerülő, a jegyző kizárására vonatkozó Ket. szerinti szabályozás értelmezését.

Felhívjuk a figyelmet a versenyvizsga mentességi szabályok változására.

A szociális tárgykörben tájékoztatást teszünk közzé a Díjtörvény 2010. január 1-jétől hatályos városi gyámhivatalokat érintő rendelkezéseinek gyakorlati alkalmazási kérdéseiről, valamint a súlyos mozgáskorlátozott személyek közlekedési kedvezményeit térítő jogszabályváltozásról.

Remélem, hogy a Tájékoztató témakörei felkeltik érdeklődését és segítik tevékenységét.

Szeged, 2010. március 1.

Dr. Siket Judit
hivatalvezető

Felügyeleti és Igazgatási Monitoring Főosztály tájékoztatói

Tájékoztató a határidős feladatokról

I. HELYI ÖNKORMÁNYZATOK HATÁRIDŐS FELADATAI 2010.				
Ssz.	Tárgykör	Határidő	Jogszabályi hivatkozás	Megjegyzés
1.	Helyi adórendeletek felülvizsgálata, módosítása	I. 01.	2009. évi LXXVII. törvény	kötelezettség, a módosítás során figyelemmel kell lenni az 1990. évi C. törvény 6. § a) pontjára
2.	Helyi iparüzési adóval kapcsolatos adatszolgáltatás: önkormányzati rendelet és költségvetési számlaszám közzlése az APEH-nak	I. 15.	2009. évi LXXVII. törvény 215. § (3)-(4) bekezdései	kötelezettség
3.	A helyi és a kisebbségi önkormányzat közötti együttműködési megállapodás felülvizsgálata	I. 15.	Ámr. 37. § (5) bekezdése	lehetőség a módosításra
4.	Vagyonynyilatkozat	I. 31.	Ötv. 33/B. §, 2000. évi XCVI. törvény 10/A. § (1) bekezdése	polgármester, képviselők
5.	Adatszolgáltatás az APEH-nak az iparüzési adóalanyok egyes adatairól és az adó-előleg-kiegészítés összegéről	I. 31.	2009. évi LXXVII. törvény 215. § (2)	kötelezettség
6.	Körjegyzőségek költségvetése	II. 15.	Ámr. 38. § (3) bekezdése	együttes ülés
7.	Költségvetési rendelet	II. 15.	Áht. 65. § (1) bekezdése	kötelezettség (a rendelet tervezetének benyújtási határideje)
8.	Költségvetési rendelet	III. 15.	Áht. 72. § bekezdése	kötelezettség (a rendelet tervezet elfogadásának határideje)
9.	Közbeszerzési terv	IV. 15.	Kbt. 5. § (1) bekezdése	kötelezettség
10.	Közfoglalkoztatási terv	II. 15.	Sztv. 37/A. § (1) bekezdése	kötelezettség
11.	Zárszámadási rendelet	IV. 30.	Áht. 82. §-a	kötelezettség (a rendelet tervezet benyújtási határideje)
12.	Éves pénzforgalmi jelentés, könyvviteli mérleg, pénzmaradvány- és eredménykimutatás	IV. 30.	Áht. 82. §-a	kötelezettség

13.	Adatszolgáltatás az APEH-nak a március 15-én esedékes és befizetett helyi iparüzési adó-előleg összegéről	IV. 30.	2008. évi LXXVII. törvény 215. § (1) bekezdés a) pontja	kötelezettség
14.	Belső ellenőrzési beszámoló	IV. 30.	Ötv. 92. § (10) bekezdése	Kötelezettség
15.	Az Országgyűlés hatáskörébe tartozó területszervezési eljárás kezdeményezése	IV. 30.	1999. évi XLI. tv. 3. § (1) bekezdése	2010-ben nem kezdeményezhető
16.	A köztársasági elnök hatáskörébe tartozó területszervezési eljárás kezdeményezése	IV. 30.	1999. évi XLI. tv. 4. § (1) bekezdése	2010-ben nem kezdeményezhető
17.	Helyi esélyenlőségi terv a leghátrányosabb helyzetben lévő települések valamint a 20 ezer lakos feletti települések esetén	V. 1-jétől	2003. évi CXXV. tv. 63/A. § (5) és 2009. évi CIX. tv. 50. § (8) bekezdésének a) pontja	kötelező
18.	A helyi önkormányzat év közben a kincstár útján lemondhat a számára feladatmutató alapján megállapított normatív hozzájárulások és támogatások előirányzatáról vagy annak egy részéről, illetve pótlólagos igénylést nyújthat be	IV. 30. VII. 31. X. 15.	Áht. 64. § (5) bekezdése	kötelezettség, lehetőség
19.	A fenntartó legkésőbb az intézkedés tervezett végrehajtása évének május 15-ig hozhat a nevelési-oktatási intézmény átszervezésével, fenntartói jogának átadásáról, megszüntetéséről döntést	V. 15.	Köoktv. 102. § (11) bekezdése	lehetőség, de ha él az önkormányzat az intézkedési jogosultságokkal, akkor a határidő kötelező
20.	Éves közbeszerzési statisztika	V. 31.	Kbt. 16. § (1) bekezdése	(az előző évre vonatkozóan) kötelezettség
21.	Gyermekvédelmi tevékenységről beszámoló	V. 31.	Gyvt. 96. § (6) bekezdése	kötelezettség
22.	Döntés körjegyzőséghez csatlakozásról, kiválásról	VI. 30.	Ötv. 39. § (3) bekezdése	csatlakozni, kiválni az év első napjával lehet, a döntést legalább 6 hónappal korábban kell meghozni
23.	Adatszolgáltatás az APEH-nak a 2009-ről benyújtott helyi iparüzési adó bevallás adóelőleg adatairól, megfizetett adó összegéről, adózó nyilatkozatáról	VI. 30.	2009. évi LXXVIII. törvény 215. § (1) bek. b.) pontja	kötelezettség
24.	Többcélú társulásból való kiválásról szóló döntés	VI. 30.	Tkt. 1. § (5) bekezdése	kiválni az év utolsó napjával lehet, a döntést 6 hónappal korábban kell meghozni

25.	Az adott nevelési évben indítható óvodai csoportok számának meghatározása, az osztály, csoport átlagléttszámtól való eltérés engedélyezése, az iskolában indítható osztályok napközis osztályok (csoportok), a kollégiumban szervezhető csoportok számának meghatározása, a maximális létszámtól eltérés engedélyezése	VIII. 31.	Köoktv. 102. § (2) bekezdésének c) pontja	
26.	I. félévi beszámoló a gazdálkodásról	IX. 15.	Áht. 79. § (1) bekezdése	kötelezettség
27.	Társulási megállapodás felmondásáról szóló döntés	IX. 30.	Ttv. 4. § (2) bekezdése	
28.	Belső ellenőrzési terv	XI. 15.	Ötv. 92. § (6) bekezdése	kötelezettség
29.	3/4 éves beszámoló és költségvetési koncepció	XII. 15.	Áht. 70. §-a és 79. § (1) bekezdése	kötelezettség
30.	Körjegyzőségi beszámoló	XII. 31.	Ötv. 40. § (4) bekezdése	kötelezettség
31.	Önkormányzati társulások beszámoló	XII. 31.	Ttv. 6. § (4) bekezdése	kötelezettség
32.	Lakóhely környezeti állapotáról beszámoló	XII. 31.	1995. évi LIII. törvény 51. § (3) bekezdése	lakosság tájékoztatása
33.	Többcélú kistérségi társulás tájékoztatója	XII. 31.	Tkt. 6. § (3) bekezdése	évente legalább kétszer
34.	Teljesítménykövetelmény célok kitűzése	XII. 31.	Ktv. 34. § (3) bekezdése	kötelezettség
35.	Polgármester tájékoztatója a jegyző teljesítményértékeléséről	XII. 31.	Ktv. 34. § (6) bekezdése	kötelezettség
36.	Jegyző beszámolója az adóztatásról	XII. 31.	1991. évi XX. tv. 138. § (3) bekezdés g) pontja	kötelezettség
37.	Családsegítő beszámoló	XII. 31.	Szvtv. 92/B. § (1) bekezdés d) pontja	kötelezettség
38.	Közmeghallgatás	XII. 31.	Ötv. 13. §-a	kötelezettség
II. HELYI KISEBBSÉGI ÖNKORMÁNYZATOK HATÁRIDŐS FELADATAI 2010.				
1.	Együttműködési megállapodás	I. 15.	Ámr. 37. § (5) bekezdése	évente ezen időpontig módosítható
2.	Költségvetés	II. 10.	Ámr. 37. § (3) bekezdése	kötelezettség
3.	Zárszámadás	IV. 10.	Ámr. 37. § (3) bekezdése	kötelezettség
4.	I. félévi beszámoló	IX. 15.	Áht. 79. § (3) bekezdése	Kötelezettség

5.	3/4 éves beszámoló és költségvetési koncepció	XII. 15. (csak választási évben)	Áht. 79. § (3) bekezdése és 70. §-a, Nek.tv. 60/C. § (1)-(2) bekezdései	kötelezettség
6.	Feladatalapú támogatás igénylése	XII. 1.	375/2007. (XII. 23.) Korm. r. 4. § (1) bekezdése	az igénylésnek eddig az időpontig be kell érkeznie a Kincstárhoz
7.	Közmeghallgatás	XII. 31.	Nektv. 30/I. §-a	kötelezettség
III. TÖBBCÉLÚ KISTÉRSÉGI TÁRSULÁSOK HATÁRIDŐS FELADATAI 2010.				
1.	Költségvetés	II. 15. - III. 15.	Áht. 65. § (6), 71. § (1) bekezdései és 72. §-a	Benyújtás - információ szolgáltatás
2.	Közbeszerzési terv	IV. 15.	Kbt. 5. § (1) bekezdése	kötelezettség
3.	Zárszámadás	IV. 30.	Áht. 65. § (6) bekezdése és 82. §-a	kötelező
4.	Helyi esélyenlőségi terv	V. 1-jétől	2003. évi CXXV. tv. 63/A. § (5) és 2009. évi CIX. tv. 50. § (8) bekezdés a) pontja	kötelező
5.	I. félévi beszámoló	IX. 15.	Áht. 65. § (6) és 79. § (1) bekezdései és 70. §	kötelező
6.	3/4 éves beszámoló és koncepció	XII. 15. (csak választási évben)	Áht. 65. § (6) és 79. § (1) bekezdései	kötelező
IV. TERÜLETFEJLESZTÉSI TANÁCS HATÁRIDŐS FELADATAI 2010.				
1.	Költségvetés	II. 28.	Ámr. 51. § (6) bekezdés	Kötelezettség *
2.	Zárszámadás	II. 28.	249/2000. (XII. 24.) Korm. r. 10. § (1) bek.	XII. 31-i fordulónappal kötelezettség

*A határidő az elemi költségvetés és zárszámadás készítésére vonatkozik, amikor már az elfogadott költségvetés és zárszámadás értelmében az űrlapok kitöltésének, elkészítésének határideje van.

A fejlesztési tanácsnak korábban kell elfogadnia a költségvetését, zárszámadását, hogy elegendő idő álljon rendelkezésre azok alapján az űrlapok kitöltésére.

(Forrás: Észak-alföldi Regionális Államigazgatási Hivatal honlapja)

A jogszabályszerkesztésről szóló 61/2009. (XII. 14.) IRM rendelet egyes rendelkezéseiről (1. rész)

Az Országgyűlés azzal, hogy megalkotta az egyes jogszabályok és jogszabályi rendelkezések hatályon kívül helyezéséről szóló 2007. évi LXXXII. törvényt, amelynek 1. § (2) bekezdése rendelkezik – többek között – a kormány tagjai által, 1989. október 23. előtt alkotott rendeletek hatályon kívül helyezéséről, 2008. január 1-jével annullálta a jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény felhatalmazása alapján hozott, a jogszabályszerkesztésről szóló 12/1987. (XII. 29.) IM rendeletet.

2008. január 1-jétől nem volt olyan jogforrás, amely érdemben meghatározná a jogszabályok szerkezeti felépítését, jelölésükre, szerkesztésükre, módosításukra, hatályba lépésükre, deregulálásukra vonatkozóan egyértelmű rendelkezéseket tartalmazna. E szabályozatlanság következménye könnyen az lehetne, hogy a jogi normák alakiságának egységessége veszélybe kerül.

A központi és a helyi jogalkotás e norma hiányában szinte teljes szabadsággal történhetett, a gyakorlatban a jogszabályszerkesztés zsinórmértékévé a korábbi IM rendelet, valamint a kialakult jó/vagy rossz eljárások, szokások váltak.

A törvényességi ellenőrzés megszűnése tovább gyengítette azt a helyzetet, hogy az Alkotmánybíróság nem tekinti a jogszabályszerkesztés követelményeinek megsértését olyan súlyos, orvosolhatatlan hibának, amely a jogszabály érvényességét érintené (64/2006. (XI. 24.) AB határozat).

A probléma azonban a formai eltéréseken jóval túlnyúlik, amennyiben a látszólagosan alaki hiba a jogi norma rendelkezéseit érdemben érinti, azaz mást tartalmaz a jogszabály, mint a jogalkotói szándék (pl. konjunktív helyett egyetlen, illetve vagylagos feltétel előírása, átmenti rendelkezések közül hiányzik a kellő idő a jogalkalmazáshoz való felkészüléshez, értelmetlen, vagy eltérő jelentésű rendelkezés).

Az előbb leírt hiányt pótolja az igazságügyi és rendészeti miniszter **61/2009. (XII. 14.) IRM rendelete (továbbiakban: R.) a jogszabályszerkesztésről**, amely **2010. március 1-jén lép hatályba**.

A **R. tárgyi hatálya** kiterjed a

- jogszabály *tervezetének* a megszerkesztésére és megszövegezésére, valamint a
- *megalkotott* jogszabály megjelölésének a megszövegezésére.

A **R. melléklete** mintákat nyújt segítségképpen a jogszabályok tervezetének megszövegezéséhez; e minták kötelező erővel bírnak, az eltérés csak akkor megengedett, ha a szabályozás célja másként nem érhető el.

Bizonytalanságot szüntet meg a **R.** az **általános követelmények** között, amikor kimondja, hogy *normatív tartalmú* rendelkezéseket a *jogszabály szakaszai és mellékletei* tartalmazzák. A melléklet tehát osztja a szakaszokba foglaltak sorsát úgy a módosításkor, mint a hatályon kívül helyezéskor – megváltoztatása jogalkotói tevékenység.

Ha a jogalkotó szabályokat ír elő, akkor azt *kijelentő mondattal, egyes szám harmadik személyű* megfogalmazással teheti meg.

Nem megengedett a felszólító, felkiáltó mód, illetve az azoknak megfelelő írásjel használata sem, amit az önkormányzati rendeletek ellenőrzésénél sajnos többször tapasztaltunk.

Normatív tartalom nélküli mondat – például a HÉSZ, mely cég közreműködésével készült – nem foglalható jogszabályba.

A fogalomhasználat egységességét, a jogbiztonság érvényesülését szolgálja az a rendelkezés, mely szerint fogalom, vagy rendelkezés esetén, valamennyi előforduláskor ugyanazt a megfogalmazást kell használni. Itt kell megemlítenünk azt is, hogy amennyiben a felhatalmazást adó jogszabály egy fogalom tekintetében *értelmező rendelkezést* tartalmaz, úgy attól eltérő értelmezés nem lehetséges és az *értelmező rendelkezés nem ismételtető meg* (R. 70. § (1) bekezdés). A korábbi gyakorlattól eltérően tehát jogsértő a magasabb szintű jogszabályban megfogalmazott – a jogszabályváltozások miatt elavulttá váló és folyamatos aktualizálásra szoruló – fogalmak szó szerinti átvétele. Többször találhattunk e megoldásokra példát különösen a helyi adókról, a hulladékgazdálkodásról, valamint a szociális ellátásokról szóló helyi rendeletekben.

Kiemeli a R. 9. § (4) bekezdése, hogy *az önkormányzati rendelet* (továbbiakban. Ör.) *megjelölése* mely elemeket kell, hogy magában foglaljon, az ott meghatározott sorrendben. A 9. § (6) bekezdéséből megállapítható, hogy a jogszabály sorszáma és a kihirdetésének ideje a *jogszabály tervezetének nem lehet része*.

(Vitatható álláspont, de véleményünk szerint e szabály nem gátolja azt meg, hogy mire a képviselő-testületi ülésről felvett jegyzőkönyv elkészül, abba már a sorszámmal ellátott és kihirdetett jogi norma, illetve annak a jelölése kerüljön. Egyrészt azért, mert a jegyzőkönyv elkészültéig az Ör. már kihirdetésre kerül, a másik érv ami e mellett szól az, hogy így válik bárki számára visszakereshetővé, illetve ellenőrizhetővé a közokiratból az érvényes önkormányzati rendelet, amelynek *beazonosíthatóságához* elengedhetetlen, hogy a rendelet jelölésének *minden eleme* rendelkezésre álljon.)

A *helyi Ör. jelölése* alapvetően nem változott, a R. pontosabbá, egyértelművé tette annak mikéntjét.

Példák a helyes jelölésre: „Wxx Község Önkormányzat Képviselő-testületének 6/2010. (III. 14.) önkormányzati rendelete a közművelődésről”, illetve „Qxx Megyei Jogú Város Közgyűlésének 11/2010. (III. 22.) önkormányzati rendelete a hulladékgazdálkodásról”.

A jelölés a fentiekől nem térhet el.

Gyakran tapasztaltuk például a „*kgy. számú*”, vagy „*ör. számú*” rendelet megfogalmazást, illetve a jogalkotó nem megfelelő megnevezését.

A címnek lényegre törőnek, egyértelműnek kell lennie, nem szabad tartalmaznia a szabályozás aktusára vonatkozó kifejezést (pl. közművelődés szabályozásáról, helyi szabályainak megalkotásáról; a hulladékgazdálkodási tevékenység szabályairól), a cím utolsó szavához a „ról”, „-ről” rag kapcsolódhat kizárólag.

A norma tervezetében *jogszabályra, vagy jogszabály rendelkezésére hivatkozni* akkor lehet, ha a hivatkozás a megfelelő fogalomhasználatnál nem küszöbölhető ki, vagy ha a hivatkozással megkönnyítjük a jogszabály értelmezését.

A hivatkozások típusai:

- *rugalmas* hivatkozás: a jogszabály címének, más jogszabály szabályozási tárgykörének vagy a rendelkezések *tárgykörének a megjelölésével történik*;

- *merev* hivatkozás: jogszabály, vagy szerkezeti egysége tételes megjelölésével lehetséges, ha rugalmas hivatkozás nem alkalmazható;
- *általános* hivatkozás: teljes megjelöléssel, vagy tárgykör megjelölésével történik a hivatkozás megalkotandó jogszabályra, jogszabályok előre meg nem határozható körére, felhatalmazás alapján alkotandó/alkotható jogszabályra.

Szükséges felhívni a figyelmet a R. 24. § (5) bekezdésére, hogy amennyiben a hivatkozás egy jogszabály, annak szerkezeti egysége, vagy egy jogintézmény vonatkozásában *nem alkalmazható teljes körűen*, akkor az *eltéréseket* a hivatkozó norma tervezetében *egyértelműen meg kell jelölni*. Kizárt a jövőben – sajnos nem csak a helyi rendeleteknél tapasztalt azon fordulat –, hogy a jogalkotó más norma értelemszerű, vagy megfelelő alkalmazásáról rendelkezik. Ez egy fontos garanciális szabály, amely a jogbiztonság érvényre jutását segíti elő.

A **jogszabály formai tagolására (R. 36. §)** vonatkozó rendelkezések az áttekinthetőséget szolgálják azzal, hogy meghatározásra kerültek az

- alkalmazandó szerkezeti egységek, és azok
- szintjeinek sorrendisége.

A R. hatálybalépését követően francia bekezdésekkel a szöveg egységét megbontani nem lehet. A szakasz legfeljebb hat – módosítása esetén maximum kilenc – bekezdést tartalmazhat; egy bekezdés legfeljebb három mondatból állhat.

A szakaszt és a bekezdést meghatározott esetekben *pontokra* kell tagolni. Nyitó szövegrész nélkül azonban pontokat, alpontokat nem lehet alkalmazni. A pontok jelölése: például „a)” pont, vagy 1. pont.

Az *alpontok* képzése a következőképpen történik: például „ae)” alpont, vagy „1a)” alpont. Egy ponton belül legfeljebb tizenöt alpont állapítható meg.

A **jogszabály normatív tartalommal nem rendelkező logikai egységei (R. 50. §)** a preambulum és a bevezető rész.

Kiemelendő, hogy az Ör-nél a jövőben *nem alkalmazható a preambulum*.

A *bevezető résznél* változás, hogy nem csak a jogalkotásra felhatalmazó rendelkezést kell megjelölni, hanem (akár eredeti, akár származékos jogalkotásról van szó) „az önkormányzat feladatköröként az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdés megfelelő pontját, a helyi önkormányzatokról szóló törvénynek a feladatkört megállapító rendelkezését vagy más törvénynek a feladatkört megállapító rendelkezését kell feltüntetni” (R. 55. § (5) bekezdése). *A bevezető résznek cím nem adható.*

A cikk folytatásában a jogszabály általános, részletes és záró rendelkezéseire, a mellékletre vonatkozó szabályokat ismertetjük, majd a módosító és hatályon kívül helyező jogszabály és a technikai dereguláció fontosabb kérdéseire térünk ki.

Készítette:

Dr. Tóth Ildikó

Felügyeleti és Igazgatási Monitoring Osztály
Békéscsabai Kirendeltség

A növények ültetési, telepítési szabályainak meghatározása helyi rendeletben (ültetési, telepítési távolság)

*„Emberemlékezet óta / Állott egy magas diófa,
Díszesül a Pál kertjének. / A szomszédba nyult egy ága,
Melyet Péter, minthogy róla / A dió is odahulla,
Bölcsen eltűrt, le nem vága.”*

Arany János: A Fülemlile

Több településen felmerült a növények telepítése miatt kialakuló szomszédviták megelőzésének igénye. Ennek szabályozása helyi közügynek tekinthető, az önkormányzat jogalkotói hatásköre közvetlenül az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdéséből vezethető le. A helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (Ötv.) 16. § (1) bekezdése alapján a törvény által nem szabályozott helyi társadalmi viszonyok rendezésére alkothat önkormányzati rendeletet a képviselő-testület. A fák és bokrok telekhatárhoz mért ültetési távolságát központi jogszabályi előírások hiányában helyi rendeletben lehet rögzíteni, ami elősegíti a faültetési, növénytelepítési gyakorlat jogszabályi keretek közti megszilárdulását, megelőzve ezáltal a szomszédjogi vitás ügyek kialakulását.

A 2009. évi 4. számú Hivatali Tájékoztatóban **már megjelent a fás szárú növények védelméről szóló 346/2008. (XII. 30.) Korm. rendelet** (továbbiakban: Korm. r.) alkalmazásának követelményeiről egy cikk, amely különösen a fák kivágása és azok pótlása oldaláról vizsgálta a kérdést. E cikkben röviden a kérdés másik vetületét vizsgálnánk meg, a szomszédok védelmének az oldalát.

Fás szárú növény telepítéséről csak röviden szabályoz a Korm. r. amikor azt írja elő, hogy a telepítés nem veszélyeztetheti az emberi életet és egészséget, a biztonságos közlekedést nem akadályozhatja, valamint nem okozhat kárt a meglévő építményekben, létesítményekben, és nem akadályozhatja azok biztonságos működését. Valamikor (1990. december 24-ig) az ingatlan határától betartandó telepítési távolságokat (belterületen, külterületen, zártkertben) a 40/1977. (XI. 29.) MÉM rendelet 5. sz. melléklete szabályozta. A rendelkezések akként élnek tovább, hogy több önkormányzati rendelet átvette a hatályon kívül helyezett rendelet telepítési távolságait. A már szintén nem hatályos OÉSZ alapján készült rendezési tervekben is meghatározható volt a minimális ültetési védőtávolság a szomszédos ingatlantól, épülettől.

A telepítési távolság helyi szabályozásakor az 1980-as években hatályos rendeleti előírások átvétele helyett vagy mellett ajánlott figyelembe venni a következő szempontokat: az ültetendő fa, kerti dísznövény várható növekedését, végleges magasságát, az árnyékvetés mértékét, a koronaszélességét (átnyúlás), a gyökérzetének jellegét. Arra is gondolni kell, hogy a szomszédos épületen végzett felújítási, karbantartási munkákhoz, körbe állványozáshoz, az épület körül legalább 1,50 - 2,00 m szabad hely szükséges, tehát erre a területre fás szárú növényt nem ajánlatos ültetni. Megfontolandó, hogy a polgármester – kérelemre – eltérést engedélyezhessen a telepítési távolságok alól, ha a növénytelepítéssel érintett telekszomszéd ehhez írásban hozzájárul.

A helyi rendelet megalkotásakor két fontos kérdésre kell figyelemmel lenni, az egyik a **hatásköri** szabályok megfelelő rendezése, a másik pedig, hogy a Korm. r. előbb idézett szükségességű előírásain túl a **telepítésre milyen** központi, illetve helyi **jogszabályok** (pl. temetőrendelet, helyi építési szabályzat) tartalmaznak előírást, az egyes területekre vonatkozóan. E szabályozások jelenthetik részben azt, hogy a helyi rendelet megalkotásakor

szükséges az e rendelkezésekkel való összhang megteremtése, de jelentheti azt, hogy **nincs tere a helyi jogalkotásnak**. Először ez utóbbi kérdésre térjünk ki.

Növények telepítési szabályai

A közút kezelőjének hozzájárulása szükséges **külterületen**, a **közút területének** határától számított 10 m távolságon belül fa ültetéséhez, vagy kivágásához (a közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény 42/A § (1) bekezdés a) pont). A törvény 47. § k) pontja alapján az út tartozékának számít a hóvédő erdősáv, fasor vagy cserjesáv (védelmi rendeltetésű erdő), valamint a közút határától számított két méter távolságon belül ültetett fa, az összefüggő üzemi gyümölcsöshöz tartozó fák kivételével.

Szintén **külterületen a parti sávban** tilos az olyan növényzet (így például fák) ültetése, amely a vizek kártételei elleni védelemmel és védekezéssel, illetőleg a fenntartással járó szakfeladatok ellátását akadályozza, a nagyvízi medrek, a parti sávok, a vízjárta, valamint a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról és hasznosításáról, valamint a nyári gátak által védett területek értékének csökkentésével kapcsolatos eljárásról szóló 21/2006. (I. 31.) Korm. rendelet 3. § (1) bekezdése szerint.

A gyümölcs szaporítóanyagok előállításáról és forgalomba hozataláról szóló 64/2004. (IV. 27.) FVM rendelet 7. számú mellékletének 1. számú táblázata tartalmazza a törzsültetvények és a certifikált gyümölcsfaiskolák létesítésének részletes növény-egészségügyi feltételeit. Ennek keretében meghatározza a gyümölcsfák megengedett **legkisebb** izolációs **távolságát**.

A **temetőkről** és a temetkezésről szóló 1999. évi XLIII. törvény végrehajtásáról szóló 145/1999. (X. 1.) Korm. rendelet alapján a temetői munkáknál a fák ültetésére a temetői szabályzat az irányadó. A temetőszabályzat tartalmazza a temetési helyek gondozásának, a növényültetés és a sírjelek alkalmazásának feltételeit (23. § (1) bekezdés, 41/A. § d) pont.). A tárgyban szereplő helyi rendelet és a temetőszabályzat összhangjának megteremtésére ügyelni kell. Szükséges megemlíteni, hogy a település helyi építési szabályzata is tartalmazhat olyan előírásokat, amelyek a növények telepítésének kérdéskörét érintik, a helyi normák összhangjának megteremtésére ez esetben is figyelemmel kell lenni.

Hatásköri kérdések

Az Alkotmány 44/B. § (3) bekezdése és az Ötv. 7. §-a alapján államigazgatási feladatot és hatósági hatáskört kizárólag törvény vagy kormányrendelet állapíthat meg a jegyzőnek. A helyi önkormányzat rendeletében a növénytelepítés engedélyezését csak önkormányzati hatósági ügyként szabályozhatja. Ennek megfelelően az Ötv. 11. §-ában foglaltak alapján önkormányzati hatósági ügyeket kizárólag a polgármester, a képviselő-testület bizottsága, illetve a képviselő-testület intézhet. Más hatóságoknak, illetve a jegyzőnek az alábbi hatáskörei vannak.

Az 1500 m²-nél nagyobb területen **gyümölcsfaültetvény**, valamint 500 m²-nél nagyobb területen bogyógyümölcs ültetvény csak engedéllyel telepíthető. A telepítést engedélyező hatóság a telepítés helye szerint illetékes **jegyző**, (szakhatóság az MgSzH) aki az ingatlan határától meghatározott ültetési távolságot írhat elő (a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény 59. § és a gyümölcsültetvény telepítését engedélyező telepítési hatóság kijelöléséről szóló 314/2007. (XI. 21.) Korm. rendelet).

A **szőlőtermesztésről** és a borgazdálkodásról szóló 2004. évi XVIII. törvény 7. § (1) bekezdés szerint árutermelő szőlőt telepíteni, illetve kivágni csak a mezőgazdasági és vidékfejlesztési támogatási szerv engedélyével lehet.

Az **erdőt** alkotó fák megóvásával, védelmével kapcsolatos felelősségről, hatáskorról a főbb szabályokat az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény (Evt.) tartalmazza. Az erdőterületen és a fásításokban lévő fák telepítésével kapcsolatos hatáskört az **erdészeti hatóság** gyakorolja (Evt. 45. §). Az egyes fogalmak meghatározását az Evt.-ben találjuk meg, de említést érdemel, hogy a törvény újszerű, (több európai erdőtörvényben is alkalmazott) definíciót fogalmaz meg az erdőre. Az erdő elsődlegesen az a terület, melyet az erdészeti hatóság az Országos Erdőállomány Adattárban erdőként tart nyilván, függetlenül attól, hogy a földrészetlet adott időpontban faállomány borítja.

A **jegyzői hatáskörökről** és az erdészeti igazgatás kapcsolódó területeiről szóló **tájékoztatót** az Evt., valamint a végrehajtására kiadott rendeletek alapján hamarosan **aktualizálni fogják**, és elérhető lesz az alábbi linken az MgSzH honlapján.

http://www.aesz.hu/index.php?option=com_content&task=view&id=143&Itemid=167

A telekszomszédok által kifogásolt növények elhelyezkedése miatt az eljárást nem lehet a polgármesterre ruházni. Abban az esetben, ha a növényzet a szomszédok szükségtelen zavarását okozza (a hatályos Ptk. – 1959. évi IV. törvény – 100. §), akkor a tevékenységgel kapcsolatban Ptk. 191. §-a alapján **birtokvédelmi eljárást** lehet indítani a **jegyzőnél** és lehet kérni a zavarás megszüntetését, vagy az eredeti állapot helyreállítását. (29/2004. (VII.7.) AB határozat) Ha a birtokháborítás óta már egy év eltelt, a kérelemmel közvetlenül a bírósághoz lehet fordulni. A Ptk. szabályai (98. §-tól a 106. §-ig) tartalmazzák a szomszédjoggal kapcsolatos rendelkezéseket, itt található előírás arra nézve hogyan kell eljárni az áthajló ágakkal, áthulló gyümölcsökkel kapcsolatosan, így erről helyi rendeleti előírás nem lehetséges, mert a kérdés magasabb szintű jogszabályban rendezve van. Helyi rendeletben található a Ptk. 101. § (2) bekezdésében lévő szabállyal szinte megegyező előírás is, a Ptk. szerint a szomszéd az áthajló ágak és átnyúló gyökerek **levágására nem jogosult**, kivéve, ha azok a föld rendes használatában gátolják, és a fa tulajdonosa azokat **felhívás** ellenére sem távolítja el. (Az új, még nem hatályos Ptk. a szomszédjogi szabályokat a 4:22 §-tól 4:32 §-ig terjedően, a jegyző előtti birtokvédelmi eljárást pedig a 4:6. §-ban, lényegében a hatályos szabályoknak megfelelő előírásokkal tartalmazza.)

Az előbbi törvényi hatáskörökkel konkurál a Korm. r. 5. § (4) bekezdése alapján a jegyző új államigazgatási hatásköre, hogy a tulajdonost, használót a fenntartási-, kezelési feladatok, a telepítési előírások teljesítésére kötelezheti. A korábbi szakmai anyaghoz képest már módosult a Korm. r. 7. § (2) bekezdése, ami alapján a jegyző a fás szárú növényvel rendelkezni jogosultat a fás szárú növény **kivágására kötelezi**, ha a fás szárú növény az élet- vagy vagyonbiztonságot veszélyezteti, és e veszély másként nem hárítható el. Felvetődik a kérdés, hogy a kötelezést (felszólítást) követően ki fogja azt végrehajtani, a Ptk. előbb idézett szabálya alapján eljárjon-e a szomszéd.

A szomszédjogi szabályokkal kapcsolatosan a Ptk. 106. §-a úgy rendelkezik, hogy "[a] törvénynek a szomszédjogra vonatkozó rendelkezéseitől jogszabály vagy a felek megállapodása eltérhet". A Ptk. hatálybalépéséről és végrehajtásáról szóló 1960. évi 11. törvényerejű rendelet (a továbbiakban: Ptk.) 21. §-a ennek megfelelően úgy rendelkezik, hogy "[a] Ptk.-nak a szomszédjogra vonatkozó rendelkezéseitől eltérő szabályokat a települési

önkormányzat rendelete is megállapíthat". Ez alapján az Alkotmánybíróság 947/B/1997. AB határozata megállapította, hogy a Ptk. és a Ptké. ezen rendelkezései azt teszik lehetővé, hogy "az önkormányzat a Ptk. egyes szabályai helyett, illetve azokat kiegészítve, a helyi viszonyoknak megfelelően saját szabályokat állapítson meg".

Még két olyan előírást érdemes megemlíteni, amit figyelembe lehet venni a helyi norma megalkotásakor. Az egyik, hogy a települési önkormányzat **rendeletben** meghatározott **kompenzációs intézkedést** írhat elő (a kivágott fa értékének az önkormányzat általános vagy akár erre a célra létrehozott környezetvédelmi alapjába való megfizetéséről) ami szintén szerepelhet a rendelet előírásai között (Korm. r. 8. § (4) bekezdése).

A másik előírás a Korm. r. 8. § (2) bekezdése, mely szerint a rendelet mellékletében felsorolt (inváziós fajú fás növények) nem telepíthetők 2010. július 1-jétől, és kötelezik a „használót” arra, hogy a mellékletben felsorolt fajok telepítése, pótlása esetén a növény továbbterjedését megakadályozza. E szabály alól kivételt a 2. § (3) bekezdése alapján csak a közutak melletti fasor fahiányainak pótlása jelent, ha az adott fasor vonalába történő telepítéssel, a fasorra jellemző faj, fajta felhasználásával történik, és annak környezeti feltételei adottak.

Készítette:

Dr. Kása Róbert

Felügyeleti és Igazgatási Monitoring Osztály
Békéscsabai Kirendeltség

Hatósági Főosztály tájékoztatói

Vélemény a hatósági eljárásokban történő egyezségkötésről

Az egyezség jogintézménye a Ket. Novella bevezetése előtt is ismert és alkalmazott forma volt.

Az **újdonságot** e tekintetben a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (Ket.) **75. § (2) bekezdésének a törvénybe iktatása jelent.**

Az egyezség – eltérően a hatósági szerződéstől – kizárólag ügyfél és ügyfél között jöhet létre. Adott esetben maga az anyagi jogról rendelkező jogszabály is előírhatja, hogy a hatóság a döntés meghozatala előtt kísérelje meg egyezség létrehozását, de jogszabály kötelező erejű szabályozásának a hiánya esetén is sor kerülhet egyezségre, ha azt az ügy természete megengedi.

A Ket. 75. § (1) bekezdése szerint a hatóság a megkötött egyezséget határozatba foglalja és jóváhagyja, feltéve, hogy az megfelel a jogszabályban foglalt feltételeknek, nem sérti a közérdeket, mások jogát, jogos érdekét, valamint ha az kiterjed a teljesítési határidőre, és az eljárási költség viselésére is.

Hogyan alakul a fellebbezéshez való jog ebben az esetben?

A főszabály, a Ket. 98. § (1) bekezdése szerint: az ügyfél az elsőfokú határozat ellen fellebbezhet.

Nincs helye azonban fellebbezésnek az ügyfelek részéről az egyezségüket jóváhagyó határozat ellen a Ket. 100. § (1) bekezdés b) pontja szerint sőt, a bírósági felülvizsgálat is kizárt).

A kérdés azonban ezzel még nem zárult le: a Ket. Novella „újítása” a Ket. 75. § (2) bekezdésének a beiktatása, miszerint az egyezségben résztvevő **bármelyik ügyfél kérelmére a hatóság visszavonja az egyezséget jóváhagyó határozatot**, és lefolytatja az eljárást, amennyiben bármelyik ügyfél ezt **a jóváhagyó határozat jogerőre emelkedésétől számított egy éven belül** kéri.

Kétségtelen, hogy a közigazgatás legeredményesebb formája az, amikor az ügyfelek közötti vitás kérdés egyezséggel, hatósági kényszer nélkül rendezhető, azonban **az egyezséget jóváhagyó határozat visszavonása számtalan problémát okozhat a gyakorlatban.**

Tételezzük fel, hogy az egyezség alapján harmadik személyek is jogokat szerezhetnek: ebben az esetben mi a helyzet a harmadik személy jóhiszeműen szerzett és gyakorolt jogaival? Vagy az ügyfelek az egyezségben foglaltak végrehajtását megkezdték, és eközben jut eszébe valamelyik félnek, hogy mégsem ezt akarta: a hatóság ugyan lefolytatja az eljárást, azonban ezekre a helyzetekre a Ket. nem nyújt semmilyen megoldást, vagy szabályozást.

Éppen ezért **nagyon fontos**, hogy a Ket. alapelvei közt levő 5. § maradéktalanul érvényesüljön: **az ügyfelek tájékoztatása jogaikról, kötelezettségeiről az eljárás minden**

szakaszában – így különösképpen a visszavonás következményeire való figyelemfelhívást tartjuk fontosnak.

Szükséges kiemelni még azt is, hogy a fellebbezés lehetősége csak az ügyfelek részéről kizárt, az eljárás egyéb résztvevői részéről a rájuk vonatkozó rendelkezések tekintetében nem.

A Ket. egyezségekre vonatkozó kapcsolódási pontjai: 62. § (1) bekezdése (tárgyalás), és a Ket. 64. §-a (egyezségi kísérlet).

Ezeket összevetve nincs akadálya, hogy nem csak a hatóság kísérletet tegyen egyezségi kísérletet, azt maga az ügyfél is kezdeményezheti. Tipikusan az elsőfokú eljárásban alkalmazzuk, de nincs törvényi akadálya másodfokon történő egyezségi kísérletnek sem.

Összességében azonban az egyezséget jóváhagyó határozatnak az ügyfél kérésre történő visszavonása esetén alkalmazandó szűkszavú Ket. szabályozás miatt részünkről az **egyezségkötést nem tartjuk mindenáron preferálandó megoldásnak.**

Készítette:

Molnárné dr. Tarkovács Márta

Hatósági Osztály

Békéscsabai Kirendeltség

Igazolhatja-e a jegyző élettársi kapcsolat fennállását?

A jegyzőkhöz gyakran fordulnak az állampolgárok élettársi kapcsolat fennállását igazoló hatósági bizonyítvány kiállítására iránti kérelemmel például özvegyi nyugdíj, lakástámogatás stb. igénybeviteléhez. A jegyzők az esetek nagy részében – helytelen gyakorlatot követve – a kérelmező lakókörnyezetéből meghallgatott tanúk vallomásai alapján kiadják a hatósági bizonyítványt.

A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény **(Ket.) 83. § (1) bekezdése értelmében a hatóság tény, állapot vagy egyéb adat igazolására hatósági bizonyítványt ad ki.**

A Ket. idézett szabálya értelmében – álláspontunk szerint – a jegyző csak olyan tényről, állapotról, vagy egyéb adatról adhat ki hatósági bizonyítványt, amelyről jogszabályban meghatározott hatáskörébe tartozó ügyben hivatalos tudomással bír, **amelyről** jogszabályi felhatalmazás alapján **nyilvántartást vezet**, vagy jogszabály által rendszeresített **nyilvántartásból történő adatszolgáltatásra jogszabályi felhatalmazása** van.

Így például a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény 18. § (1) bekezdése alapján az adatigénylő lakó- vagy tartózkodási helyéről a személyi adat- és lakcímnnyilvántartásból szolgáltatathat adatot.

Ezt az értelmezést támasztja alá a Ket. Novella által beiktatott, a **Ket. 83. § (8) bekezdése** is, miszerint **a hatóság a hatósági bizonyítvány kiadását megtagadja, ha kiadása jogszabályba ütközik, vagy az ügyfél valótlan vagy olyan adat, tény, állapot igazolását kéri, amelyre vonatkozóan a hatóság adattal nem rendelkezik.**

A fentiek alapján, mivel a jegyző élettársi kapcsolatra vonatkozóan jogszabályi felhatalmazás hiányában adattal nem rendelkezik, arról nyilvántartást nem vezet, így az élettársi kapcsolat fennállására vagy fenn nem állására vonatkozóan hatósági bizonyítvány kiadására sem jogosult, ilyen irányú kérelemre a hatósági bizonyítvány kiadását meg kell tagadnia.

Ilyen irányú kérelem esetén azonban célszerű a kérelmezőt tájékoztatni, hogy **az élettársi kapcsolat – mint jogi jelentőségű tény – igazolására** a közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. törvény 136. § (1) bekezdés g) pontja alapján **közjegyzői tanúsítvány formájában a közjegyző jogosult**, aki egyébként az élettársi kapcsolatban élők által tett ilyen tartalmú nyilatkozatok alapján, **az egyes közjegyzői nem peres eljárásokról szóló 2008. évi XLV. törvény 36/E.-36/G. §-a szerinti Élettársi Nyilatkozatok Nyilvántartását** is vezeti.

A törvény 36/E. § (2) bekezdése értelmében az élettársi nyilvántartás igazolja, hogy egymással élettársi kapcsolata áll fenn azoknak, akiknek az élettársi kapcsolat fennállásáról szóló közösen tett nyilatkozata az élettársi nyilvántartásban szerepel mindaddig, amíg az élettárs utóbb tett, az élettársi kapcsolat fenn nem állásáról szóló nyilatkozatát az élettársi nyilvántartásba be nem jegyezték, vagy az élettársak egyike meghalt, vagy az élettársak bármelyike utóbb házasságot köt vagy bejegyzett élettársi kapcsolatot létesít.

Az **élettársi nyilvántartásban** szereplő adatok **igazolása céljából a közjegyző** – a nyilvántartásban szereplő személynek – **tanúsítványt** állít ki.

A Magyar Országos Közjegyzői Kamara – megkeresésre – **az élettársi nyilvántartásból az adatigénylésre jogosult részére szolgáltatathat adatokat.**

Amennyiben valamely eljárás során szükséges az élettársi kapcsolat fennállásának az igazolása, akkor ilyen esetben a törvény 36/G. § (3) bekezdése szerint **adatigénylésre jogosult** az élettársi nyilvántartásból **az a közigazgatási hatóság, közigazgatási szerv**, bíróság, ügyész, nyomozó hatóság, nemzetbiztonsági szolgálat, továbbá a közjegyző tevékenységének szakmai felügyeletét ellátó szerv, amely minden egyes igényelt adat tekintetében a törvényi rendelkezés megjelölésével igazolja, hogy törvény az ügy elbírálásához, továbbá jogosultság, illetve kötelezettség fennállásának ellenőrzéséhez feljogosította az adat kezelésére. Az adatigénylőnek a kérelemben meg kell jelölnie annak az eljárásának az ügyszámát és tárgyát, amelyben az igényelt adatok megismerésére törvény alapján jogosult.

Az egyes közigazgatási eljárásokban szükséges olyan adatot, ahogy ezt a Ket. 36. § (2) bekezdése is előírja, melyet valamely hatóság, bíróság, vagy a Magyar Országos Közjegyzői Kamara jogszabállyal rendszeresített nyilvántartása (a jelen témához kapcsolódóan az élettársi nyilvántartás) tartalmaz, az eljáró hatóság az ügyfélől nem kérheti, az erre vonatkozó adatszolgáltatást közvetlenül az azt nyilvántartó szervtől kell megkérnie.

Készítette:

Dr. Molnár László
Hatósági Főosztály

A Ket. 42. § (5) bekezdésében szabályozott kizárási ok értelmezése az építéshatósági eljárásokban

A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (Ket.) 42. § (5) bekezdése értelmében: „**A jegyző mint hatóság nem vehet részt annak a hatósági ügynek az elintézésében, amelyben az őt foglalkoztató önkormányzat, a foglalkoztató önkormányzat társulása vagy az egyéb munkáltatói jogokat gyakorló polgármester ellenérdekű ügyfél, illetve a határozattal az önkormányzat, a társulás vagy a polgármester jogosulttá vagy kötelezetté válhat, vagy az eljárás tárgyával összefüggő kötelezettséget vállal.**”

A jogszabályhely értelmezéséből megállapítható tehát, hogy nem általánosságban jelöli meg a jegyző mint engedélyező hatóság tekintetében abszolút kizárási okként azon ügyeket, melyekben a jegyzőt foglalkoztató önkormányzat (annak társulása vagy a polgármester) ügyféli jogállása megállapítható, hanem egy ehhez képest szűkebb feltételrendszert szab.

1.

Azokban az építéshatósági ügyekben, melyekben a jegyzőt foglalkoztató önkormányzat, a foglalkoztató önkormányzat társulása vagy az egyéb munkáltatói jogokat gyakorló polgármester

- az építésügyi hatósági engedély iránti **kérelmet előterjesztő ügyfél (építtető),**
- vagy az építésügyi hatósági **kötelezési eljárás alanyaként az eljárásba bevonandó ügyfél,**

ez természetesen a Ket. 42. § (5) bekezdésében szabályozott **abszolút** kizárási oknak minősül a jegyző tekintetében.

2.

A fentiekén túl a Ket. 42. § (5) bekezdésében szabályozott **abszolút** kizárási oknak minősül az, ha a jegyzőt foglalkoztató önkormányzat, a foglalkoztató önkormányzat társulása vagy az egyéb munkáltatói jogokat gyakorló polgármester **bizonyíthatóan valamilyen kötelezettséget vállal** az eljárás tárgyával összefüggésben, például az önkormányzat tulajdonában lévő ingatlanon elvégezni kívánt építési munkára az önkormányzat tulajdonosi hozzájáruló nyilatkozata (pl. képviselő-testületi/közgyűlési határozata) birtokában egy magánszemély vagy jogi személy kér építési engedélyt.

3.

Az építéshatósági engedélyezési eljárások nem minősülnek eleve **ellenérdekű ügyfelek** részvételével zajló eljárásoknak. Az építéshatósági engedélyezési eljárásokban a kérelmet előterjesztő ügyfélen (az építtetőn) kívüli egyéb ügyfelek (pl. a tervezett építési munkával érintett ingatlannal rendelkezni jogosultak, szomszédok, stb.) legfeljebb potenciálisan ellenérdekű ügyfeleknek tekinthetők. Az, hogy az önkormányzat (annak társulása vagy a polgármester) ügyféli jogállása szomszédként, az építési munkával érintett ingatlan tulajdonosaként egy építéshatósági ügyben megállapítható, ez nem jelenti azt, hogy ebbéli minőségében ab ovo ellenérdekű ügyfélnek minősül az adott ügyben. Erre hivatkozással kizárási kérelem előterjesztésére csak akkor kerülhet sor, ha az eljárás során bizonyíthatóan felmerül olyan adat, hogy a kérelmet előterjesztő ügyfél által engedélyezni kért építési munka kapcsán a jegyzőt foglalkoztató önkormányzatnak (annak társulásának vagy a polgármesternek) kifogásai vannak, ellenérdekelt a kért építéshatósági engedély megadásában.

Az építésügyi hatósági eljárásokról és az építésügyi hatósági ellenőrzésről szóló 193/2009. (IX. 15.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Kr.) 12. § (2) bekezdése alapján: „*Megállapítható, hogy nincs ellenérdekű ügyfél, ha az építető az eljárás befejezéséig benyújtotta az ügyben érintett összes ismert ügyfélnek a kérelmezett építési tevékenység végzéséhez történő, az építészeti-műszaki tervdokumentáció ismeretében tett, és az abban foglaltakkal egyetértést tartalmazó hozzájáruló nyilatkozatát*”.

A Kr. idézett 12. § (2) bekezdése a Ket. döntéshozatali szabályaival való összhang biztosítása érdekében született. A Ket. 72. § (4) bekezdése szerint az egyszerűsített döntés meghozatalának egyik feltétele, hogy az adott ügyben ne legyen ellenérdekű ügyfél. A Ket. 72. § (4) bekezdésében foglaltak figyelembe vételével a jelzett építésügyi hatósági előírás értelmében – egyéb feltételek fennállása esetén – az építésügyi hatósági eljárásokban akkor hozható egyszerűsített döntés, ha az építető az eljárás befejezéséig benyújtotta az ügyben érintett összes ismert ügyfélnek a kérelmezett építési tevékenység végzéséhez történő, az építészeti-műszaki tervdokumentáció ismeretében tett, és az abban foglaltakkal egyetértést tartalmazó hozzájáruló nyilatkozatát. Ezen álláspontunkat alátámasztja az is, hogy a Kr. 12. § (2) bekezdése „A döntés formája és részletes tartalmi követelményei” alcím alatt található.

A Kr. 12. § (2) bekezdéséből nem következik az, hogy mindaddig, amíg az adott ügyben érdekelt ügyfelek a tervezett építési tevékenység kapcsán az építető javára hozzájáruló nyilatkozatot nem tettek, automatikusan ellenérdekű ügyfeleknek lennének tekintendők.

Természetesen, ha egy az önkormányzatot (annak társulását vagy a polgármestert) ügyféli minőségében érintő ügyben a Ket. 42. § (5) bekezdésében szabályozott abszolút kizárási okok léte nem is állapítható meg, azonban **a jegyző úgy ítéli meg, hogy tőle az adott ügy tárgyilagos megítélése nem várható el, úgy ennek bizonyítékai megjelölésével a Ket. 42. § (3) bekezdésében szabályozott relatív kizárási okot bejelentheti, s kérheti az adott ügyben másik eljáró hatóság kijelölését.**

Készítette:

Dr. Sipos József

Hatósági Osztály

Kecskeméti Kirendeltség

Koordinációs és Szervezési Főosztály tájékoztatói

Változott a versenyvizsga mentességre vonatkozó szabályozás

A fegyverekről és lőszerokról szóló 253/2004.(VIII. 31.) Korm. rendelet módosításáról szóló 21/2010. (II. 9.) Korm. rendelet 2. §. (4) bekezdése módosította a versenyvizsga mentességre vonatkozó szabályokat.

A 2010. február 15. napjától hatályos jogszabálysöveg a következő:

21. § (1) Mentesül a versenyvizsga letétele alól az, aki legalább ötéves közigazgatási gyakorlattal rendelkezik.

(2) Mentesül a versenyvizsga letétele alól az, akivel a közigazgatási szerv határozott idejű közszolgálati jogviszonyt létesít az Európai Unió soros magyar elnökségben közvetlenül résztvevők kiválasztásáról, képzéséről és anyagi elismeréséről szóló 374/2007. (XII. 23.) Korm. rendelet 4. § (1) bekezdésében foglaltakra tekintettel elnökségi feladat ellátására kiírt pályázat lefolytatását követően. Az elnökségi feladat ellátására létesített határozott idejű közszolgálati jogviszony határozatlan idejű közszolgálati jogviszonnyá csak akkor módosítható, ha a köztisztviselő versenyvizsgát tesz.

(3) Mentesül a feladatátadással közvetlenül összefüggő kinevezés, illetve vezetői megbízás vonatkozásában a versenyvizsga letétele alól az, akinek

a) a közalkalmazotti jogviszonya a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény 25/A. § (1) bekezdése alapján, vagy

b) a munkaviszonya a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény 86/B. §-a alapján

azért szűnik meg, mert a költségvetési szerv vagy a munkáltató és a közigazgatási szerv között feladatátadására kerül sor.

Készítette:

Németh Erika

Koordinációs és Szervezési Főosztály

Szociális és Gyámhivatal tájékoztatói

Tájékoztató a Díjtörvény 2010. január 1-jétől hatályos városi gyámhivatalokat érintő rendelkezéseinek gyakorlati alkalmazási kérdéseiről

Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény módosításáról, valamint a hiteles tulajdonilap-másolat igazgatási szolgáltatási díjáról szóló 1996. évi LXXXV. törvény (Díjtörvény) 2010. január 1-től hatályos (az ezt követően indult eljárásokban alkalmazandó) rendelkezéseinek helyes értelmezése, és az egységes gyakorlat kialakítása érdekében a Békés Megyei Földhivatallal egyeztetésre került sor. Az egyeztetést a városi gyámhivataloktól érkezett a megváltozott rendelkezéseknek gyakorlatban történő alkalmazása kapcsán felmerült kérdések indokolták.

I. Kell-e és ha kell, hogyan kell igazgatási szolgáltatási díjat fizetnie tulajdoni lap másolatért a városi gyámhivatalnak?

A városi gyámhivatalok tájékoztatása szerint 2010. január 1-jét követően több alkalommal kaptak a körzeti földhivataloktól olyan hiánypótlásra felszólító végzést, amely szerint a Díjtörvény 27. § (1) bekezdése értelmében a városi gyámhivatal köteles megfizetni tulajdoni lapról kiállított hiteles másolatért az igazgatási szolgáltatási díjat.

A Díjtörvény háromfajta tulajdonilap-másolatot különböztet meg:

- Papír alapú hiteles másolat
- Elektronikus dokumentumként szolgáltatott hiteles másolat (e-hiteles okirat)
- Elektronikus dokumentumként szolgáltatott nem hiteles másolat

Az e-hiteles okirat olyan elektronikus okirat, amelyen szerepel a szolgáltató hitelesítő záradéka (tanúsítvány), a szolgáltató fokozott biztonságú elektronikus aláírásával hitelesíti és elhelyezi rajta időbélyegzőjét. Az e-hiteles okirat bizonyító erejű, de nem minősül közokiratnak, joghatása megegyezik a teljes bizonyító erejű magánokiratokhoz kapcsolt joghatásokkal. A szolgáltató a tanúsítványával és intézményi elektronikus aláírásával azt igazolja, hogy az e-hiteles okirat az ingatlan-nyilvántartási adatbázisból származik, és tartalma az időbélyegző által jelzett időpontban megegyezett az ingatlan-nyilvántartási adatbázisban elektronikus formában rögzített hatályos adatokkal. Kinyomtatva, papír formátumban nem minősül hiteles, bizonyító erejű dokumentumnak, csak elektronikus formában rendelkezik bizonyító erővel.

Az elektronikus dokumentumként szolgáltatott másolatok lekérdezése a TakarNet rendszeren keresztül lehetséges. A rendszeren keresztül lehetőség van országos lekérdezésre, és nemcsak helyrajzi számra, hanem – megfelelő tartalmú szerződés megkötése esetén – névre is lehet keresni. A számítógépes ingatlan-nyilvántartási rendszerből történő elektronikus adatszolgáltatás szabályait, valamint a TakarNet rendszerhez való csatlakozás szabályait az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény 72-80 §-ai, valamint a 176/2009 (XII. 28.) FVM rendelet tartalmazza.

A TakarNet földhivatali számítógépes rendszerhez történő csatlakozás menete a következő:

1. Hozzáférési jogosultság (csatlakozási engedély) kérése Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium Földügyi és Térinformatikai Főosztályától.
2. Engedély birtokában Szolgáltatási szerződés kötése a Földmérési és Távérzékelési Intézettel (FÖMI).

A TakarNet rendszerről és a csatlakozás menetéről (kitöltendő nyomtatványokkal együtt) minden egyéb információ megtalálható a www.takarnet.hu honlapon.

A Díjtörvény 28. § (1)-(2) bekezdései értelmében a dokumentumonként fizetendő díj:

- Papír alapú hiteles másolatért 6250 Ft
- Elektronikus dokumentumként szolgáltatott hiteles másolatért 3600 Ft
- Elektronikus dokumentumként szolgáltatott nem hiteles másolatért 1000 Ft

A díjat annak kell megfizetnie, aki a tulajdonilap-másolat szolgáltatását kéri, illetve amely szerv az erre irányuló megkeresést előterjeszti.

A Díjtörvény 31. § (1) bekezdés b) pontja szerint tárgyánál fogva díjmentes az elektronikus dokumentumként szolgáltatott nem hiteles tulajdonilap másolat lekérdezése, ha az gyámügyi, szociális vagy kisajátítási eljáráshoz szükséges. Ugyanezen bekezdés fc) pontja szintén tárgyánál fogva díjmentesnek minősíti azt az esetet, ha azt az eljáró szerv gondnokság alá helyezés iránti eljáráshoz kéri az elektronikus dokumentumként szolgáltatott nem hiteles tulajdonilap másolatot. Ezekben az esetekben a lekérdezést kezdeményezőnek a mentességet megalapozó eljárás, és az ügyszám megjelölésével a felhasználás célját hitelt érdemlően igazolnia kell.

Díjmentesen tehát csak az elektronikus dokumentumként szolgáltatott nem hiteles másolat lekérdezésére van lehetőség. Ameddig a költségvetési intézmény nem kötött szolgáltatási szerződést a FÖMI-vel, addig papír alapú hiteles másolat szolgáltatása kérhető igazgatási szolgáltatási díj ellenében, vagy a körzeti földhivatalnál lehetőség van díjmentesen a betekintésre.

2010. január 1-től kezdődően azonban az elektronikus úton szolgáltatott nem hiteles tulajdonilap másolat nem tölthető le a felhasználói számítógépre, és nem nyomtatható ki.

A jövőben tehát minden olyan esetben, amikor a gyámhivatali eljáráshoz tulajdonilap másolatra kinyomtatva van szükség, – mert annak csatolását jogszabály, például a gondnokság alá helyezés iránti perek esetében a Gyer. 145. § (4) bekezdés c) pontja előírja a–, javasoljuk az elektronikus dokumentumként szolgáltatott hiteles másolat lekérdezését. Természetesen mindaddig, amíg az önkormányzat nem rendelkezik TakarNet szerződéssel, csak papír alapú hiteles tulajdonilap-másolat kérésére van lehetőség.

A Díjtörvény 33. § (5) bekezdése kimondja ugyan, hogy ha az e törvény kihirdetése előtt kiadott jogszabály a tulajdonilap hiteles másolatára is kiterjedő illetékmentességről rendelkezik, azon az e törvényben meghatározott díjfizetési kötelezettség alóli mentességet is érteni kell. Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 33. § (2) bekezdése 6. pontja kimondja, hogy tárgyánál fogva illetékmentes a gyámhatóság előtt kezdeményezett minden eljárás és az ilyen eljáráshoz szükséges irat, de erre a Díjtörvény 33. § (5) bekezdésben foglalt díjmentesség nem alkalmazható, ugyanis a 6. pont nem rendelkezik a tulajdonilap hiteles másolatának illetékmentességéről. Korábban a Díjtörvény 31. § (1) bekezdés b) pontja a papír alapú tulajdonilap másolat vonatkozásában is tárgyánál fogva díjmentességet határozott meg, a 2009. évi CXII. törvény 5. §-a értelmében azonban 2010. január 1. napjától erre csak az

elektronikus úton szolgáltatott nem hiteles tulajdoni lap másolat lekérdezése esetében van lehetőség.

II. Kinek kell megfizetnie a gondnokság tényének bejegyzésével kapcsolatos igazgatási szolgáltatási íjat?

A másik problémát a gondnokság tényének bejegyzése okozta. Ezzel kapcsolatban is több esetben jelezték a városi gyámhivatalok azt, hogy a körzeti földhivataloktól a Díjtörvény 32/A. § (1) bekezdésében körülírt díj megfizetésére történő felhívást tartalmazó végzést kaptak.

A Díjtörvény 32/A. § (1) bekezdése értelmében az elsőfokú eljárásért – ha e törvény másként nem rendelkezik – változással érintett ingatlanonként 6600 Ft összegű díjat kell fizetni. Tárgyánál fogva díjmentességet a gyámhatóságot is érintő ügyek közül csak a Díjtörvény 32/C. § b) pontja határoz meg. E szerint díjmentes a kiskorú javára megállapított tartásdíj biztosítására szolgáló jelzálogjog bejegyzésére irányuló eljárás.

A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 311. § (3) bekezdése kimondja, hogy ha az alperesnek ingatlana van, vagy ingatlanon haszonélvezeti joga áll fenn, az elsőfokú bíróság hivatalból intézkedik a gondnokság alá helyezésnek az ingatlan-nyilvántartásba való feljegyzése iránt, kivéve, ha az ingatlannal való rendelkezés tekintetében a bíróság az alperes teljes cselekvőképességét fenntartotta.

A tény feljegyzése során a Díjtörvény sem személyes, sem tárgyi mentességet nem tesz lehetővé, tehát a díjat valakinek meg kell fizetnie.

A Díjtörvény 32/E. § (1) bekezdése szerint a díjat annak kell megfizetnie, aki az ingatlan-nyilvántartási eljárás lefolytatását kéri, illetve amely szerv az erre irányuló megkeresést előterjeszti. Ha a kérelmet előterjesztő és a bejegyzés által jogot szerző, illetve a jogosult nem azonos, a díjat annak kell megfizetnie, aki a bejegyzés által jogot szerez, illetve jogosulttá válik. Ha az ingatlanon több személy szerez jogot, illetve válik jogosulttá, a feleket egyetemleges díjfizetési kötelezettség terheli.

Ezen felül a Díjtörvény 32/E. § (4) bekezdése kimondja, hogy ha jogerős hagyatékadó végzés, bírósági és hatósági határozat, illetve bírósági, bírósági végrehajtói vagy hatósági megkeresés alapján induló eljárás esetén a megkereső szerv nem tesz eleget a hiánypótlási felhívásban foglaltaknak, az ingatlanügyi hatóság az eljárást lefolytatja, azonban a meg nem fizetett díj és annak járulékai adók módjára behajtandó köztartozásnak minősülnek. A díjat az (1) bekezdés szerinti jogszerzőtől, illetve jogosulttá válótól kell behajtani.

A Békés Megyei Bíróság elnökhelyettesének álláspontja szerint a bíróság vagy a gyámhivatal nem jogszerző vagy jogosulttá váló személy vagy szerv, tehát nincs fizetési kötelezettsége. A gondnokság alá helyezés végső soron a gondnokolt érdekében történik, így a fizetési kötelezettség is őt terheli, mely fizetési kötelezettségének kirendelt gondnoka közreműködésével tud eleget tenni.

A gondnokság alá helyezett személy jogszerző vagy jogosulttá váló minősége azonban aggályosnak mutatkozik, melynek kapcsán a bíróság már jogszabály módosítást kezdeményezett azzal, hogy a gondnokság tényének feljegyzése tárgyánál fogva díjmentes legyen. A törvénymódosításig azonban a hatályban lévő szabályozásnak megfelelően kell eleget tenni a díjfizetési kötelezettségnek.

A Békés Megyei Földhivatallal történt egyeztetés alapján a körzeti földhivatalok a hiánypótlási felhívást a megkereső bíróságnak fogják megküldeni, de egy példánnyal értesítik a városi gyámhivatalt is. A városi gyámhivatal ugyanakkor magából a bíróság gondnokság alá helyezést kimondó ítéletéből is értesül azon ingatlanokról, melyek vonatkozásában a gondnokság alá helyezett személynek fizetési kötelezettsége keletkezik. A meg nem fizetett díjat a földhivatalok a gondnok útján a gondnokolttól fogják behajtani. A behajtás elkerülése érdekében lehetőség szerint a gondnokot soron kívül ki kell rendelni, és fel kell hívni az igazgatási szolgáltatási díjnak a földhivatal felé történő megfizetésére.

Készítette:

Feketéné dr. Gécs Anita
Szociális és Gyámhivatal
Békéscsabai Kirendeltség

Tájékoztató a súlyos mozgáskorlátozott személyek közlekedési kedvezményeit érintő jogszabályváltozásról

A súlyos mozgáskorlátozott személyek közlekedési kedvezményeiről szóló 164/1995. (XII. 27.) Kormányrendelet (Sr.) a területileg illetékes szociális és gyámhivatal vezetője (továbbiakban: hivatal) feladatává teszi a súlyos mozgáskorlátozott személyek részére történő személygépkocsi szerzési, illetve átalakítási támogatások odaítélését, és az ehhez kapcsolódó ügyintézés, továbbá a hivatal másodfokon jár el a települési jegyzők közlekedési támogatás tárgyában hozott döntéseinél.

A Ket. koherencia vizsgálat keretében az Sr. módosítása is megtörtént annak érdekében, hogy igazodjon a magasabb szintű jogszabályhoz. Ezen túlmenően két jelentősebb változásra hívjuk fel a figyelmet.

1. A súlyos mozgáskorlátozott személyek közlekedési támogatását (a továbbiakban: **közlekedési támogatás**) szabályozó Sr. 6. § (3) bekezdése 2010. január 1-jétől az alábbiak szerint módosult:

A szorzószámok mértéke:

- a) ha a súlyos mozgáskorlátozott személy **az öregségi nyugdíjkorhatárt nem töltötte be**, és
- aa) tanulói jogviszonyban vagy munkaviszonyban áll: 3,5,
- ab) ha az aa) pontban foglalt feltételek egyikének sem felel meg: 1;
- b) ha a súlyos mozgáskorlátozott személy **az öregségi nyugdíjkorhatárt betöltötte**: 1.

Minden kérelmezőnél a rá vonatkozó öregségi nyugdíjkorhatárt kell figyelembe venni, a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény 18. §-a alapján, ami kérelmezőnként eltérő időpont lehet.

2. Amennyiben a kérelmező gépjármű vezetésére alkalmatlan és szállítását érvényes vezetői engedéllyel rendelkező, vele legalább egy éve közös háztartásban élő, nagykorú

gyermeke, testvére vállalja, úgy az Sr. 4/A. §, 9/A. §, 11/A. §-t kell megfelelően alkalmazni. Ebben az esetben a szerzési támogatásra való jogosultság megállapítására nem az illetékes települési önkormányzat jegyzője (a továbbiakban: jegyző) jogosult, hanem – figyelemmel az Sr. 3. § (5) bekezdése, valamint 4/A. §-ra – a hivatal.

Ennek érdekében az Sr. 11/A. § (1) bekezdése előírja, hogy a jegyző a kérelmet mellékleteivel, érdemi javaslatával, valamint a **mozgáskorlátozottság tényét tartalmazó jogerős határozatával** együtt terjeszti fel a hivatalnak tárgyév május 31. napjáig.

Eddig elfogadható volt az a gyakorlat, hogy az iratok felterjesztése során az átalakítási, illetve közlekedési támogatást megállapító határozatot mellékeltek a kérelemhez, tekintettel arra, hogy ezek rendelkező része tartalmazta a súlyos mozgáskorlátozottság tényét.

Az Sr. 11. § (1) bekezdésének első-második mondatát 2009. október 1-jétől hatályon kívül helyezte a 182/2009. (IX. 10.) Kormányrendelet, így a határozatok rendelkező részének már nem kötelező tartalmi eleme a súlyos mozgáskorlátozottság tényének megállapítása, következésképp nem alkalmasak annak tanúsítására. Így a 2009. október 1-jei jogszabályváltozást követően – amennyiben nem áll rendelkezésre ilyen rendelkezést tartalmazó, a korábbi években keletkezett határozat, – szükséges külön döntésben megállapítani a súlyos mozgáskorlátozottság tényét, és ezt mellékelni az iratokhoz.

A hivatal honlapján a fenti határozatminták rendelkezésre állnak.

Készítette:

Kovácsné dr. Fáth Ágnes
Szociális és Gyámhivatal
Békéscsabai Kirendeltség

Információk elérhetőségekről, változásokról

Jegyzői változások Csongrád megyében (2010. január-február)

Település	Távozó/távol lévő jegyző neve	Változás oka	Új jegyző neve	Jogviszony alapja	Változás időpontja	Megjegyzés
Forráskút	Dr. Kapás Anita	tartós távollét	Dr. Csányi Imre	helyettesítő jegyző	2010. január 1.	

HIVATALI TÁJÉKOZTATÓ

A Dél-alföldi Regionális Államigazgatási Hivatal regionális közigazgatási tájékoztatója

A kiadásért felelős: Dr. Siket Judit hivatalvezető

Szerkeszti: Koordinációs és Szervezési Főosztály

A szerkesztésben közreműködik: Dr. Lőrincsik Péter

lorincsik.peter@darkh.hu

62/562-656

✉ 6741 Szeged, Rákóczi tér 1.

☎ 62/562-662

☎ 62/562-601

✉ vezeto@darkh.hu